

SK

SK

SK

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 3.6.2009
KOM(2009) 257 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Spoločný záväzok pre zamestnanosť

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Spoločný záväzok pre zamestnanosť

1. ÚVOD

Recesia ovplyvňuje hlavne ľudí. Najdôležitejšou výzvou EÚ v súčasnosti musí byť predchádzanie vysokým úrovňam nezamestnanosti, podpora vytvárania pracovných miest a príprava pôdy na hospodársku obnovu, udržateľné oživenie a rast. Dá sa to dosiahnuť iba prostredníctvom užšej spolupráce medzi všetkými zainteresovanými stranami, lepšou koordináciou politík a vzájomným učením, t. j. spoločným záväzkom vytvoriť a vykonávať vhodné politiky a opatrenia na zachovanie udržateľných pracovných miest v rámci zdravých hospodárskych aktivít a pomoc ľuďom pri získavaní produktívneho zamestnania, na podporu najzraniteľnejších ľudí a na prípravu na pracovné miesta a zručnosti budúcnosti. Opatrenia potrebné na boj proti vplyvu súčasnej krízy v sociálnej oblasti a oblasti zamestnanosti musia ísť ruka v ruke s potrebnými štrukturálnymi reformami, ktoré riešia dlhodobé výzvy globalizácie, demografie a klimatických zmien.

Lisabonská stratégia EÚ zdôraznila skutočnosť, ako sa vytváranie pracovných miest opiera o aktívne politiky zamestnanosti, zdravý makroekonomický rámec, investície do zručností, výskumu a infraštruktúry, lepšiu právnu reguláciu a podporu podnikania a inovácií. EÚ na krízu rýchlo zareagovala prostredníctvom európskeho plánu na oživenie hospodárstva, ktorý zdôraznil potrebu čeliť účinkom krízy na pracovné miesta. Už prvé účinky plánu sú sľubné a sociálne záchranné siete plnia svoju stabilizujúcu úlohu. Opatrenia na oživenie, ktoré prijali členské štáty, sú z veľkej časti v súlade s dlhodobými reformnými cieľmi (pozri prílohu 1).

Avšak vzhľadom na neustále sa zhoršujúce podmienky na trhu práce v dôsledku hospodárskeho poklesu sú potrebné ďalšie opatrenia. Komisia, členské štáty, Európsky parlament, sociálni partneri a zástupcovia občianskej spoločnosti sa od jarného zasadnutia Európskej rady snažili o najlepší spôsob, ako čeliť vplyvu krízy na pracovné miesta.

2. SPOLOČNÝ ZÁVÄZOK PRE ZAMESTNANOSŤ: KLÚČOVÉ PRIORITY A OPATRENIA

Európa nemusí recesii iba čeliť, ale ju musí využiť ako príležitosť na vytvorenie produktívnejšieho, inovatívnejšieho nízkouhlíkového hospodárstva s lepšími zručnosťami – hospodárstva s otvorenými a inkluzívnymi trhmi práce, ktoré ponúka súdržnejšiu a rovnoprávnejšiu spoločnosť a pracovné miesta, ktoré zohľadňujú vek, rodovú rovnosť a rovnováhu medzi pracovným a súkromným životom. Nesmie ísť o jednorazové úsilie, ale skôr o nepretržitý kolektívny proces.

Hospodárska kríza výrazne zmení európske trhy práce. Pracovníci a spoločnosti musia dostať potrebné prostriedky na to, aby sa týmto meniacim sa skutočnostiam

úspešne prispôsobili: je to potrebné na udržanie si istých pracovných miest, podporu zručností na všetkých úrovniach, zabezpečenie návratu ľudí do práce a stanovenie podmienok na vytvorenie nových pracovných miest. „Zelené pracovné miesta“ majú potenciál stať sa kľúčovým rastovým segmentom budúcich trhov práce EÚ: Dnes už vyše 20 miliónov pracovných miest v EÚ možno považovať za „zelené“ (10 % zo všetkých pracovných miest) a posledné údaje ukazujú, že počet pracovných miest v odvetví obnoviteľnej energie má potenciál sa do roku 2020 zdvojnásobiť na 2,8 milióna¹.

Flexiistota zostáva správnym prístupom k modernizácii a posilneniu prispôsobivosti trhov práce, k zvýšeniu konkurencieschopnosti a k príprave na oživenie. Komisia uvítala, že sa sociálni partneri EÚ dohodli v rámci svojho spoločného pracovného programu monitorovať vykonávanie spoločných zásad flexiistoty EÚ a spoločne sa z toho poučiť.

Oznámenie Komisie „Stimuly na oživenie hospodárstva v Európe“² načrtlo niekoľko bodov, ktorými by sa malo pomôcť členským štátom vytvoriť a vykonávať vhodné a účinné politiky zamestnanosti. Na tomto základe bolo možné na jarnom zasadnutí Európskej rady a troch seminároch o zamestnanosti, ktoré sa konali v Madride, Štokholme a Prahe v apríli 2009, definovať **tri kľúčové priority**: udržanie zamestnanosti, vytváranie pracovných miest a podpora mobility; zvyšovanie úrovne zručností a napĺňanie potrieb trhu práce; zlepšenie prístupu k zamestnanosti. Samit EÚ o zamestnanosti zo 7. mája umožnil výmenu názorov na tieto priority a dohodnúť sa na 10 opatreniach³.

Vzhľadom na toto spoločné úsilie Komisia navrhuje spoločný záväzok EÚ pre zamestnanosť, ktorého cieľom je posilnenie spolupráce medzi Úniou a jej členskými štátmi, ako aj medzi sociálnymi partnermi EÚ, pokiaľ ide o tri kľúčové priority, so zameraním na konkrétne opatrenia, ktorý bude podporovaný všetkými dostupnými nástrojmi Spoločenstva, najmä Európskym sociálnym fondom (ESF) a Európskym fondom na prispôsobenie sa globalizácii. Priority a opatrenia by mali byť prispôbolené meniacemu sa trhu práce a rozpočtovej situácii každého členského štátu a mali by maximalizovať pridanú hodnotu opatrenia EÚ na podporu úsilia členských štátov a sociálnych partnerov. Spoločný záväzok by mal prispieť k úlohe Európy pri vytváraní úsilia medzinárodného spoločenstva o oživenie a udržateľný rast. Komisia, členské štáty a sociálni partneri by mali na tripartitných sociálnych samitoch prediskutovať postup pri plnení spoločného záväzku.

2.1. UDRŽIAVANIE ZAMESTNANOSTI, VYTVÁRANIE PRACOVNÝCH MIEST, PODPORA MOBILITY

Vo viacerých členských štátoch dočasné opatrenia na skrátenie pracovného času účinne prispievajú k udržiavaniu zamestnanosti, najmä v prípadoch, keď sú sprevádzané finančnou podporou pri strate príjmu a pri odbornej príprave. Sú dôležitou súčasťou európskych zásad flexiistoty a vnútroštátnych ciest flexiistoty. Tieto opatrenia môžu firmám ušetriť značné náklady na prepúšťanie a (opätovné)

---

¹ Pozri: http://ec.europa.eu/energy/renewables/studies/doc/renewables/2009_employ_res_report.pdf

² KOM(2009) 114, 4.3.2009.

³ Pozri: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=103&langId=en&eventsId=173&furtherEvents=yes>

zamestnávanie pracovníkov, môžu pomôcť predísť strate ľudského kapitálu špecifického pre daný podnik a zároveň podporiť zamestnateľnosť pracovníkov. Mali by byť dočasnými a dobre zacielenými a nemali by škodiť zapojeniu pracovných síl do trhu práce a konkurencieschopnosti a mali by z nich ťažiť aj malé a stredné podniky a pracovníci s dočasnými zmluvami.

Vytváranie pracovných miest si vyžaduje správne prostredie pre podnikanie, inovácie a samostatnú zárobkovú činnosť, ako aj väčší dôraz na dopytovo orientované politiky. Obdobne, praktická kultúra predvídaní a riadenia reštrukturalizácie podnikov – za účasti spoločností, pracovníkov, sociálnych partnerov a verejných orgánov – môže zlepšiť konkurencieschopnosť a prispôsobivosť a zabezpečiť profesijné dráhy pre pracovníkov za súčasného zachovania hospodárskych systémov regiónov a komunit. Komisia uvítala spoločnú prácu sociálnych partnerov EÚ na reštrukturalizácii, ktorá by mala slúžiť ako základ pre lepšie informované postupy. Dohody zahrňujúce verejné služby zamestnanosti a sociálnych partnerov by mohli zabezpečiť, aby prepustení pracovníci dostali podporu potrebnú k nájdeniu nového zamestnania vrátane odbornej prípravy. Členské štáty môžu poskytnúť štátnu pomoc pre novozaložené malé podniky v podporovaných regiónoch alebo ktoré založili ženy podnikateľky. Eurofound (Európska nadácia pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok) a Cedefop (Európske stredisko pre rozvoj odborného vzdelávania) budú mobilizované s cieľom poskytovať informácie a odborné znalosti v súvislosti s riadením zmien a prognózovaním dopytu po zručnostiach.

Aj počas súčasnej krízy zostáva v Európe mnoho voľných pracovných miest z dôvodu nesúladu medzi ponúkanými zručnosťami a potrebami trhu práce. Pracovníci, ktorí stratia svoje zamestnanie, by mali dostať lepšiu príležitosť hľadať si zamestnanie v zahraničí bez toho, aby stratili nárok na dávky v nezamestnanosti v krajine svojho bydliska. Táto možnosť existuje, ale je vo všeobecnosti obmedzená na krátke, trojmesačné obdobie. Takisto mobilita je v súčasnosti veľmi obmedzená, a to aj pre učňov a štážištov, z dôvodu veľmi rozdielnej situácie v členských štátoch a z dôvodu nedostatočnej informovanosti občanov o príležitostiach mobility. Verejné služby zamestnanosti musia v tejto súvislosti hrať kľúčovú úlohu. Účinné vykonávanie smernice o vysielaní pracovníkov si vyžaduje posilnenú administratívnu spoluprácu a výmenu osvedčených postupov.

Navrhované prioritné opatrenia

Lepšie využívanie opatrení na skrátenie pracovného času

- Členské štáty by mali s podporou Európskeho sociálneho fondu (ESF) vytvoriť účinné schémy na zabezpečenie udržateľného zamestnania a optimalizáciu vplyvu dočasných opatrení na skrátenie pracovného času a odbornej prípravy a zároveň sa vyhnúť negatívnemu vplyvu prelievania (pozri prílohu 2).

Lepšie predvídanie a riadenie reštrukturalizácie

- Komisia vytvorila praktický „súbor nástrojov na reštrukturalizáciu“⁴. Na jeho základe by výmena skúseností medzi všetkými zainteresovanými stranami mohla viesť k rozvoju najlepšej praxe s cieľom uľahčiť predvídanie a riadenie reštrukturalizácie podnikov, a to s podporou ESF.
- Sociálni partneri by na uľahčenie reštrukturalizačných procesov mohli s podporou ESF vytvoriť odvetvové partnerstvá, t. j. osobitné akčné plány a dohody o rozdelení záťaže s regionálnymi a miestnymi orgánmi. S podporou Komisie by takéto partnerstvá mohli byť vhodné pre odvetvia, ktoré čelia problémom na európskej úrovni, a mohli by si vziať príklad z automobilového priemyslu. Obdobne, sociálni partneri a miestne orgány by mali vždy, keď je to možné, prerokovať a uzatvoriť dohody s cieľom pomôcť prepusteným pracovníkom nájsť si nové zamestnanie prostredníctvom odbornej prípravy, vedenia a hľadania si zamestnania: prepustenie by malo byť poslednou možnosťou.

---

⁴ Pozri: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=103&langId=en>

Podpora vytvárania pracovných miest

- Členské štáty by mali zvýšiť úsilie na vytvorenie priaznivého prostredia pre podnikanie, napríklad prostredníctvom udržateľného zníženia nemzdových nákladov práce vrátane zdanenia, prostredníctvom investícií do výskumu a infraštruktúry, znižovania administratívnej záťaže, podpory lepšej právnej regulácie a stimulácie rozvoja MSP.
- Členské štáty by spolu so sociálnymi partnermi a s podporou ESF mali pomáhať nezamestnaným a mladým ľuďom pri založení vlastných udržateľných podnikov, napríklad poskytovaním odbornej prípravy v oblasti podnikania a poskytovaním kapitálu na začatie podnikania.

Uľahčovanie mobility

- Komisia začne rozsiahlu informačnú kampaň na zvyšovanie povedomia o príležitostiach mobility v rámci EÚ prostredníctvom portálu pre voľné pracovné miesta EURES⁵. Takisto vytvorí novú online službu „match and map“ (pilotný projekt bude pripravený do konca roka 2009), ktorá bude poskytovať informácie o povolaniach, príležitostiach na vzdelávanie a odbornú prípravu s cieľom pomôcť ľuďom nájsť voľné pracovné miesta v celej Európe zodpovedajúce ich zručnostiam.
- Členské štáty sa vyzývajú, aby nezamestnaným občanom, ktorí si hľadajú prácu v inom členskom štáte, predĺžili nárok na dávky v nezamestnanosti na 6 mesiacov.

2.2. ZVYŠOVANIE ÚROVNE ZRUČNOSTÍ, ZOSÚLADENIE ZRUČNOSTÍ S POTREBAMI TRHU PRÁCE

Prosperita Európy závisí od jej schopnosti vytvoriť konkurencieschopné a udržateľné pracovné miesta obsadené vysokokvalifikovanou pracovnou silou. Spoločný záväzok zvýšiť úroveň zručností na všetkých úrovniach je veľmi dôležitý tak z hľadiska riešenia krátkodobého vplyvu krízy na zamestnanosť, ako aj z hľadiska prípravy pôdy na nízkoúhlíkové, konkurencieschopné, znalostné hospodárstvo.

Vzdelávanie a odborná príprava musia byť lepšie prispôbené potrebám trhu práce vrátane tradičných odvetví hospodárstva. Mladí ľudia potrebujú správne zručnosti, aby využili súčasné pracovné príležitosti a prierezové zručnosti, aby sa prispôbili na rýchlo sa meniacom trhu práce. Nedostatočné uznávanie zručností a schopností získaných v rámci informálneho učenia sa prekáža pracovným príležitostiam. Sociálny dialóg zohráva dôležitú úlohu pri vymedzení, získavaní a uznávaní zručností, a to najmä v rozvíjajúcich sa odvetviach hospodárstva.

Aby sa plne využili príležitosti na oživenie a podporila sa sociálna inovácia, je nevyhnutné identifikovať súčasnú a budúcu potrebu zručností, ako je stanovené v iniciatíve „Nové zručnosti pre nové pracovné miesta“. V niektorých členských štátoch rady na úrovni odvetví zaoberajúce sa zamestnanosťou a zručnosťami už pomáhajú spájať podniky, sociálnych partnerov a verejné orgány s cieľom identifikovať budúce potreby. Cieľom viacerých partnerstiev medzi univerzitami

⁵ <http://ec.europa.eu/eures/home.jsp?lang=en>

a podnikmi je zlepšiť vypracovanie kurikúl, podnikania a prenosu vedomostí. Tieto iniciatívy by sa mali stať bežnou praxou a poskytovať základ pre plány vzdelávania a odbornej prípravy.

Potreba modernizovať vzdelávanie a odbornú prípravu nekončí s počiatočným vzdelávaním. Je preukázané, že firmy, ktoré svojich pracovníkov neškolia, majú dvakrát väčšiu pravdepodobnosť, že skrachujú, ako tie, ktoré svojich pracovníkov školia. Cieľenú podporu často potrebujú najmä MSP a inovatívne podniky, keďže čelia osobitným problémom týkajúcim sa zručnosťí a väčším finančným obmedzeniam v porovnaní s väčšími spoločnosťami. Spoločné mechanizmy financovania verejnými orgánmi, spoločnosťami a sociálnymi partnermi by mohli prispievať k udržaniu a zvýšeniu účasti na odbornej príprave.

Vzhľadom na obmedzený počet novovytvorených pracovných miest v období hospodárskeho poklesu ľudia, ktorí v súčasnosti ukončujú vzdelanie, čelia riziku nezamestnanosti a nečinnosti, čo môže negatívne ovplyvniť ich zamestnateľnosť aj v období hospodárskeho oživenia. Bez základných zručností, ktoré navyše príliš často chýbajú, je ešte ťažšie si nájsť pracovné miesto. Mladí ľudia, ktorí sa v súčasnosti snažia vstúpiť na trh práce, potrebujú čo najlepšiu podporu vo forme odborných stáží, praktickej odbornej prípravy spojenej s prácou, alebo prístupu k ďalšiemu štúdiu s cieľom získať kľúčové spôsobilosti pre svoj budúci úspech na trhu práce. Toto možno podporovať udržiavaním a rozvíjaním učňovského vzdelávania v spoločnostiach a vo verejnom sektore napriek kríze prostredníctvom dobre navrhnutých vnútroštátnych cieľov; zvýšením počtu príležitostí na mobilitu na vzdelávacie účely, a to aj v učňovskej príprave, odbornom vzdelávaní a príprave pre stážistov s vysokoškolským diplomom; a rozhodnými opatreniami s cieľom znížiť počet osôb predčasne ukončujúcich školskú dochádzku a mladých ľudí s nedostatočnou úrovňou kľúčových spôsobilostí. Je potrebné takisto využiť program celoživotného vzdelávania EÚ na podporu inovatívnych opatrení zameraných na možnosti zlepšenia získavania zručností potrebných na určitom pracovnom mieste, ako aj partnerstiev medzi podnikmi a vzdelávacími inštitúciami.

Navrhované prioritné opatrenia

Zvyšovanie úrovne zručností, posilnenie celoživotného vzdelávania

- Komisia bude venovať zvýšenú pozornosť programu „Nové zručnosti pre nové pracovné miesta“. Predloží sektorovú analýzu vznikajúcich potrieb zručností vrátane zručností potrebných pre nízkouhlíkové hospodárstvo. Rozšíri Sprievodcu odbornou prípravou v malých a stredných podnikoch a preskúma možnosť vytvorenia rád pre zručnosti na úrovni EÚ spájajúcich podniky, sociálnych partnerov a verejné orgány.
- Členské štáty by mali využiť dostupnú podporu ESF s cieľom urýchlene posilniť svoju schopnosť predvídať a predpovedať budúcu potrebu zručností, aby sa lepšie zosúladiť dopyt po zručnostiach s ich ponukou v sektoroch a priemyselných odvetviach najviac zasiahnutých krízou. Členské štáty by mali pokračovať v zlepšovaní kvality a dostupnosti vzdelávania a odbornej prípravy.
- Členské štáty by mali spolupracovať so sociálnymi partnermi na ďalšom rozvoji a vykonávaní národných kvalifikačných rámcov založených na

získaných vedomostiach a spojených s európskym kvalifikačným rámcom. Malo by to zahŕňať posilnené systémy potvrdzovania zručností vrátane zručností získaných v rámci informálneho učenia sa, najmä v odvetviach s vysokým potenciálom rastu zamestnanosti, ako napr. v zdravotníctve alebo službách dlhodobej starostlivosti.

- Komisia spolu s členskými štátmi by mala v kontexte nového strategického rámca pre vzdelávanie a odbornú prípravu posilniť účinnosť celoživotného vzdelávania prostredníctvom podpory flexibilných ciest vzdelávania a odbornej prípravy. Únia nedávno odsúhlasila, že 15 % pracovníkov by sa malo zúčastniť na celoživotnom vzdelávaní a 40 % ľudí vo veku 30 až 34 rokov by malo mať ukončené univerzitné vzdelanie do roku 2020. Členské štáty sa vyzývajú, aby na zabezpečenie rýchleho pokroku pri zvyšovaní úrovne zručností pracovnej sily, ktorá by zodpovedala uvedeným referenčným hodnotám, stanovili vnútroštátne ciele v oblastiach, na ktoré sa vzťahujú európske referenčné hodnoty, a zároveň zohľadnili svoje individuálne potreby.

Okamžitá pomoc mladým ľuďom

Členské štáty by s podporou Komisie, ESF, a keď je to vhodné, sociálnych partnerov mali:

- zabezpečiť, že do konca roka 2010 sa najmenej 5 miliónov mladých Európanov môže začať pripravovať vo vysokokvalitnom učňovskom odbore. Spoločnosti by mali naďalej ponúkať stáže s cieľom rozvíjať zamestnateľnosť študentov.
- urýchlene vyvinúť stratégie na zníženie predčasného ukončenia školskej dochádzky a zabezpečiť, aby viac mladých ľudí absolvovalo vyššie sekundárne vzdelávanie, keďže mnoho krajín je stále ďaleko od referenčnej hodnoty EÚ, ktorou je maximálne 10 % miera predčasného ukončenia školskej dochádzky. Toto by mohlo zahŕňať: opatrenia s cieľom udržať ľudí dlhšie v škole; zvýšenie minimálnej vekovej hranice na ukončenie školskej dochádzky; príspevky na školskú dochádzku; flexibilné a alternatívne spôsoby vzdelávania na školách a v inštitútoch odborného vzdelávania.
- posilniť cieľ EÚ „nový začiatok“ pre mladých nezamestnaných. Každý jednotlivec by mal dostať včasnú príležitosť na odbornú prípravu alebo prácu, a to najneskôr jeden mesiac po strate zamestnania v prípade ľudí vo veku 15 – 19 rokov a dva mesiace v prípade ľudí vo veku 20 – 24 rokov; podporiť mládežnícke organizácie v poskytovaní odbornej prípravy a pomoci mladým ľuďom, ktorí predčasne ukončia školskú dochádzku.

2.3. ZLEPŠENIE PRÍSTUPU K ZAMESTNANIU

Na zmiernenie sociálneho vplyvu krízy je nevyhnutné udržať ľudí na pracovnom trhu ako aj priviesť viac ľudí na pracovný trh, najmä ženy, starších pracovníkov a iné skupiny, ktoré čelia diskriminácii, s cieľom predchádzať dlhodobej nezamestnanosti a nečinnosti. Najlepším spôsobom ako uniknúť vylúčeniu je zamestnanie: sociálna Európa začína so zamestnaním – avšak aj v čase pred krízou až príliš veľa občanov EÚ, ktorí mohli vstúpiť na trh práce, nemalo prístup k pracovnému miestu.

Spoločné zásady EÚ v oblasti aktívneho začlenenia poskytujú integrovaný rámec pre zvýšenie zamestnanosti, boj proti sociálnemu vylúčeniu a podporu sociálnej súdržnosti prostredníctvom modernizácie systémov sociálnej ochrany. Argumenty na rýchle vykonávanie a monitorovanie nedávneho odporúčania Komisie o aktívnom začleňovaní schváleného Radou sú silnejšie než kedykoľvek predtým. Vzhľadom na krízu budú potrebné nové typy solidarity. Systémy minimálneho príjmu, ktoré sú už zavedené vo väčšine členských štátov, môžu zohrávať dôležitú úlohu automatických stabilizátorov a môžu byť v prípade potreby posilnené s cieľom pomôcť zachovať kúpnu silu ľudí bez práce, a to najmä v krajinách, v ktorých pokrytie alebo dĺžka vyplácania dávok v nezamestnanosti sú najmenšie.

Je potrebné bezodkladne prijať opatrenia, aby sa prechodné obdobia zúročili a aby sa zlepšil prístup k zamestnaniu. Sú nimi zníženie nákladov zamestnávateľov na zamestnávanie pracovníkov a využívanie potenciálu na vytváranie pracovných miest najmä pre osoby s nízkou kvalifikáciou, zníženie prekážok brániacim práci, zlepšenie štruktúry daňových systémov a systémov sociálnych dávok, aby sa práca stala finančne výhodnou, vrátane zníženia daňového zaťaženia druhého príjmu v domácnosti, poskytovanie stimulov pre nezamestnaných, aby si založili vlastné podniky napríklad prostredníctvom odbornej prípravy v oblasti podnikania a mikroúverov. Krajiny, ktoré z dôvodu krízy čelia v súčasnosti prílivu vracajúcich sa pracovníkov, ktorí sa vystaňovali za prácou, by takisto mali uľahčovať ich rýchle začlenenie do trhu práce. Keďže ženy majú častejšie ako muži neisté zmluvy alebo sa nachádzajú mimo trhu práce, mali by sa posilniť opatrenia na zabezpečenie rodovej rovnosti.

Je potrebné zlepšiť spoluprácu medzi verejnými orgánmi, verejnými a súkromnými službami zamestnanosti, sociálnymi službami, službami vzdelávania dospelých, sociálnymi partnermi a občianskou spoločnosťou s cieľom zlepšiť možnosti znevýhodnených osôb vrátane legálnych prisťahovalcov uspieť na trhu práce a čo najskôr pomôcť prepusteným pracovníkom a nezamestnaným osobám. Členské štáty a hlavne verejné služby zamestnanosti by mali takisto posilniť vzájomné učenie sa, aby sa zlepšila efektívnosť a účinnosť aktívnych politík trhu práce.

Navrhované prioritné opatrenia

Posilnenie aktivácie a uľahčenie prístupu k zamestnaniu

Členské štáty by mali venovať značnú časť svojich zdrojov z ESF na zlepšenie efektívnosti svojich vnútroštátnych systémov zamestnanosti a aktívnych politík trhov práce a poskytovať stimuly k zriadeniu podnikov alebo k vykonávaniu samostatnej zárobkovej činnosti. Členské štáty by mali zvýšiť úsilie a aktívne vykonávať a monitorovať všeobecné zásady EÚ v oblasti aktívneho začlenenia. Členské štáty sa súlade s týmito zásadami a vzhľadom na rozsiahle možnosti, ktoré poskytujú súčasné pravidlá štátnej pomoci, vyzývajú, aby:

- posilnili cieľ EÚ „nového začiatku“ pre nezamestnaných dospelých s cieľom zabezpečiť im nové pracovné miesto, doplnkovú odbornú prípravu, učňovské vzdelanie alebo iné opatrenia na zvýšenie ich zamestnateľnosti najneskôr 3 mesiace po ich zaregistrovaní u verejnej služby zamestnanosti.

- pomáhali dlhodobo nezamestnaným vrátiť sa do zamestnania prostredníctvom zníženia nemzdových nákladov práce, napríklad zrušením platenia príspevkov na sociálne zabezpečenie počas obdobia 6 mesiacov v prípade zamestnania dlhodobo nezamestnanej osoby a uplatňovaním zníženej sadzby v nasledujúcom období.
- podporovali zamestnávanie zraniteľných skupín a starších pracovníkov prostredníctvom cielených dávok podpory v zamestnanosti a náborových stimulov – aj v sociálnom hospodárstve – a zároveň nepodporovali programy predčasného odchodu do dôchodku.
- stimulovali vytváranie nízkokvalifikovaných pracovných miest a dopyt po nich napríklad zavedením daňových úľav alebo iných stimulov, akými sú napríklad poukážky na služby v domácnosti a opatrovateľské služby.
- s podporou Komisie posilňovali spoluprácu a výmenu skúseností medzi verejnými a súkromnými službami zamestnanosti s cieľom zlepšiť ich schopnosť vyrovnáť sa s novým a veľkým prílivom uchádzačov o zamestnanie.

3. LEPŠIE VYUŽÍVANIE FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV SPOLOČENSTVA

Spoločný záväzok pre zamestnanosť sa musí opierať o všetky dostupné nástroje Spoločenstva. Členské štáty prostredníctvom ESF už podporujú viacero opatrení na oživenie hospodárstva, ktoré zodpovedajú kľúčovým prioritám a opatreniam uvedeným v tomto oznámení (pozri prílohu 3). Od prijatia európskeho plánu na oživenie hospodárstva sa inštitúcie EÚ navyše zhodli na viacerých zmenách právnych predpisov s cieľom posilniť úlohu ESF pri zmierňovaní účinkov hospodárskej krízy. Európsky fond regionálneho rozvoja by sa mal takisto plne využiť na podporu protikrizových opatrení.

Prístup k ESF a jeho využitie sa zjednodušili. Zálohové platby z ESF členskými štátmi sa urýchlili a zvýšili: vyplatilo sa približne 1,8 miliardy EUR. Pôsobnosť Európskeho fondu na prispôbenie sa globalizácii v časoch krízy sa takisto rozšírila a v súčasnosti tento fond môže byť plne mobilizovaný: akékoľvek zatvorenie spoločnosti s minimálne 500 pracovníkmi z dôvodu krízy možno v súčasnosti pokryť. Kritériá oprávnenosti boli takisto zjednodušené.

3.1. MOBILIZÁCIA VŠETKÝCH FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV V REAKCII NA KRÍZU

ESF je výnimočným nástrojom na investovanie do ľudí: približne 9 miliónov občanov má každý rok priamy úžitok z podpory ESF. Na plné využitie týchto možností však možno urobiť viac. Náhly vplyv krízy si vyžaduje okamžitú mobilizáciu zdrojov ESF, ktoré sa za normálnych okolností vyplácajú priebežne počas 9 až 10 rokov. Komisia prostredníctvom plného využitia rozpočtu dostupného v rámci finančného výhľadu EÚ zabezpečí, že len v rokoch 2009 – 2010 bude pre ESF k dispozícii približne **19 miliárd EUR**.

Komisia aktívne podporí členské štáty, aby rýchlo poukázali tieto finančné prostriedky za súčasného dodržiavania pravidiel Spoločenstva pre štátnu pomoc⁶. Zavedie zrýchlený postup v prípadoch, keď je potrebná úprava určitého programu ESF, čím sa proces skrúti na maximálne 1 mesiac, a poskytne vnútroštátnym orgánom operatívne poradenstvo. Komisia takisto vyzýva členské štáty, aby urýchlili vyplácanie a znížili prekážky v rámci vnútroštátnych systémov financovania tak, aby platby prostriedkov z ESF prevedené na účty štátnych pokladníc boli rýchlo poukázané príjemcom programov ESF. Členské štáty sa takisto vyzývajú, aby plne využili pôžičky Európskej investičnej banky (EIB) s cieľom doplniť prostriedky ESF na balíčky pre rýchle hospodárske oživenie.

Zapojenie sociálnych partnerov má kľúčový význam pre úspech opatrení v oblasti zamestnanosti, ako to ukazujú ich cenné spoločné odporúčania týkajúce sa podpory ESF na oživenie hospodárstva. ESF môže pomôcť: **1,2 miliardy EUR je vyčlenených pre sociálnych partnerov v rámci ESF** v zaostalých regiónoch, a to výhradne na budovanie kapacít a spoločné opatrenia. Sociálni partneri v spolupráci s členskými štátmi by mali túto možnosť plne využiť.

S cieľom maximalizovať vplyv finančnej podpory EÚ a vnútroštátnej finančnej podpory na kľúčové priority a opatrenia načrtnuté v tomto oznámení, členským štátom sa za účasti sociálnych partnerov poskytne pomoc na zavedenie **balíčkov rýchlej reakcie so zameraním finančnej podpory ESF na:**

- **pomoc pracovníkom a spoločnostiam prechádzajúcim reštrukturalizáciou** medziiným aj prostredníctvom programov odbornej prípravy v rámci spoločností, kombinovaných v prípade potreby so stimulmi na zamestnávanie dlhodobo nezamestnaných; stimuly na mobilitu do regiónov s pracovnými príležitosťami alebo zníženie nákladov na takúto mobilitu (napr. dotovanie nákladov na dopravu).
- **podporu podnikania a samostatnej zárobkovej činnosti** vrátane zriadenia nových podnikov alebo znižovania nákladov na pôžičky; tvorba udržateľných podnikateľských plánov a mentoring pre nové podniky; zníženie byrokracie a zjednodušovanie postupov pri zriaďovaní podnikov.
- **zosúladenie zručností a potrieb trhu práce** zahŕňajúce vysokokvalitné programy odbornej prípravy a vzdelávania; nové programy odbornej prípravy alebo kurikúl týkajúcich sa podnikania a nízkouhlíkového hospodárstva; výskumníkov na podporu inovácií; nástroje vrátane IKT s cieľom lepšie monitorovať a predvídať potreby trhu práce.
- **mladých ľudí** vrátane vytvárania viac miest alebo grantov a úverov na odbornú prípravu a formálne vzdelávanie; stimuly pre spoločnosti na poskytovanie stáží a učňovského vzdelávania alebo na zamestnávanie mladých ľudí; alternatívne cesty odbornej prípravy pre mladých ľudí, ktorí predčasne ukončia školskú dochádzku.

⁶ Komisia dnes prijala usmernenie o kompatibilnej štátnej pomoci na odbornú prípravu ako aj usmernenie o kompatibilnej štátnej pomoci pre znevýhodnených pracovníkov a pracovníkov so zdravotným postihnutím (SEC(2009) 719).

- **najzraniteľnejšie skupiny** vrátane aktivačných opatrení a stimulov pre spoločnosti s cieľom zamestnať znevýhodnených pracovníkov alebo prispôbiť pracovné podmienky v záujme zosúladenia pracovného a súkromného života a lepšie zohľadnenie osobitných potrieb (napr. pre starších pracovníkov, osoby so zdravotným postihnutím).
- **verejné služby zamestnanosti** vrátane poskytovania služieb rastúcemu počtu klientov, zvyšovanie úrovne zručností zamestnancov verejných služieb zamestnanosti a podporu spolupráce s ostatnými zainteresovanými stranami.

3.2. URÝCHLENIE VYPLÁCANIA FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV S CIEĽOM ČELIŤ KRÍZE

Dve možnosti urýchleného vyplácania finančných prostriedkov významne pomôžu opatreniam členských štátov na oživenie hospodárstva:

- Komisia na podporu vykonávania balíčkov pre rýchle oživenie hospodárstva a vo všeobecnosti aj investícií v rámci politiky súdržnosti čoskoro navrhne zmenu a doplnenie nariadenia o štrukturálnych fondoch, aby členské štáty mali možnosť **neposkytovať vnútroštátne spolufinancovanie počas rokov 2009 a 2010**. Bez zmeny v rozdelení finančných prostriedkov medzi členskými štátmi alebo zmeny ročného stropu finančného rámca EÚ pre platobné rozpočtové prostriedky by táto možnosť, ktorá spočíva vo včasnej mobilizácii prostriedkov v období predpokladaného vrcholu krízy prostredníctvom sadzby náhrady EÚ vo výške 100 %, mala viesť k urýchleniu vykonávania projektov a zároveň znížiť finančné obmedzenia najmä v členských štátoch, v ktorých spolufinancovanie v rámci ESF predstavuje významnú časť celkových výdavkov na zamestnanosť. Komisia v spolupráci s členskými štátmi bude pozorne monitorovať vplyv balíčkov rýchlej reakcie prostredníctvom súčasných ročných strategických systémov podávania správ ESF.
- Komisia čoskoro navrhne nový **nástroj mikrofinancovania v oblasti zamestnanosti** zameraný na rozvoj mikropodnikov a sociálneho hospodárstva s cieľom dať novú šancu nezamestnaným a umožniť podnikanie niektorým z najviac znevýhodnených skupín v Európe vrátane mládeže. Prerozdelením 100 miliónov EUR zo súčasného rozpočtu, čo by v rámci spoločnej iniciatívy s medzinárodnými finančnými inštitúciami a najmä so skupinou EIB mohlo mobilizovať vyše **500 miliónov EUR**, tento nový nástroj v súčasnej situácii zníženej ponuky úverov rozšíri novým podnikateľom ponuku cielej finančnej podpory. Zakladatelia mikropodnikov budú okrem bonifikácie úrokových sadziieb ESF takisto podporovaní prostredníctvom mentoringu, odbornej prípravy, koučingu a budovania kapacít.

4. PRÍPRAVA BUDÚCNOSTI

Ak chce EÚ vyjsť z hospodárskej krízy silnejšia, musí plne využívať možnosti európskeho sociálneho trhového hospodárstva pokračovaním vo svojej dlhodobej stratégii reforiem, aby pretvorila Úniu na nízkouhlíkové, konkurencieschopnejšie, inovatívnejšie hospodárstvo s otvorenými trhmi práce, ktoré ponúkne inkluzívnejšiu spoločnosť s lepšími pracovnými miestami. Na tento účel musí Európa investovať do

zručností a zamestnateľnosti ľudí a zabezpečiť inkluzívne a efektívne pracovné trhy riadiace sa zásadami flexiistoty.

Vplyv súčasnej krízy nemá obdobu a v posledných mesiacoch zaniklo mnoho pracovných miest, mnoho ďalších však bolo vytvorených v rokoch rozmachu, ktoré jej predchádzali. Za posledných dvanásť rokov EÚ zohrávala dôležitú úlohu v zlepšovaní politik a výkonnosti trhu práce – najprv pomocou európskej stratégie zamestnanosti a neskôr v rámci lisabonskej stratégie, a to prostredníctvom identifikácie spoločných výziev, priorít a najlepšej praxe, ambiciózných spoločných cieľov a prostredníctvom spoločného učenia sa.

Hlavnú zodpovednosť za rozvoj politik v oblasti trhu práce a sociálnych politik budú mať naďalej členské štáty. Rozdielnosť situácií medzi členskými štátmi a v rámci nich môže vyžadovať diferencovanejší prístup. Avšak spoločné hodnoty otvorenosti, solidarity a príležitostí podporované rôznymi politikami a inštitúciami na vnútroštátnej úrovni a úrovni EÚ, ako aj rozsiahlym súborom právnych predpisov Spoločenstva poskytujú európskym občanom ozajstné výhody a pridanú hodnotu EÚ.

Reakcia Únie na krízu by sa mala naďalej zakladať na týchto hodnotách. V skutočnosti je úloha Únie v súčasnosti dôležitejšia než kedykoľvek predtým: stratégia EÚ v oblasti zamestnanosti po roku 2010 bude potrebovať vylepšené nástroje, zdroje a metódy, ako aj jasnú víziu kľúčových výziev, ktorým bude naša spoločnosť čeliť, aby sa pomohlo Európe a jej občanom vyjsť z recesie v silnejšej pozícii ako kedykoľvek predtým.

Koordinácia politik v rámci európskej stratégie zamestnanosti aj prostredníctvom usmernení politik zamestnanosti a odporúčaní pre jednotlivé krajiny je kľúčovým nástrojom na podporu reforiem s cieľom posilniť hospodársky rast a tvorbu pracovných miest. Avšak vzhľadom na predchádzajúce skúsenosti a na globálne, strategické, technologické, demografické a environmentálne výzvy bude potrebné posilniť budúce politiky a ciele, aby sa mohla naďalej podporovať produktivita, konkurencieschopnosť a sociálna spravodlivosť.

Komisia do konca roka 2009 predloží návrhy na stratégiu rastu a tvorby pracovných miest po roku 2010 vrátane stratégie zamestnanosti. Komisia zároveň zohľadní prebiehajúcu diskusiu medzi inštitúciami EÚ a všetkými zainteresovanými stranami, najmä o viacerých, už spomenutých smerovaniach:

- V období, keď Európska únia prechádza od zmierňovania krízy k príprave na oživenie hospodárstva, tri kľúčové priority opísané v tomto oznámení budú pre európsku stratégiu zamestnanosti rovnako dôležité. Európska stratégia zamestnanosti by mala pomáhať politikám trhu práce, aby stimulovali rast a zamestnanosť, výrazne zvyšovali úroveň zručností a využívali pozitívnu hospodársku úlohu politik začlenenia v oblasti zamestnanosti a finančnej udržateľnosti.
- V rámci obnovennej stratégie EÚ pre rast a zamestnanosť by európska stratégia zamestnanosti mala byť jednoduchšia, mala by mať presnejšie stanovené ciele, aby sa zabezpečila väčšia konzistentnosť.

- Zodpovednosť členských štátov by sa mala posilniť: národné parlamenty, sociálni partneri a všetky zúčastnené strany by sa mali viac zapojiť do vypracovávania a prijímania reformných programov členských štátov. Cieľenejšie využívanie štrukturálnych fondov, najmä ESF, by malo podporiť vykonávanie politík zamestnanosti.
- Koordinačná úloha Komisie a členských štátov spolu so sociálnymi partnermi bude nevyhnutná na uľahčovanie porovnávania medzi jednotlivými krajinami a na referenčné porovnanie.

5. ZÁVER

Spoločný záväzok EÚ o kľúčových prioritách načrtnutých v tomto oznámení by mal pomôcť riešiť strednodobé a dlhodobé výzvy Únie a zabezpečiť súlad medzi týmito výzvami a krátkodobými opatreniami na oživenie hospodárstva.

Komisia vyzýva Európsku radu, aby:

- súhlasila s tromi kľúčovými prioritami spoločného záväzku EÚ pre zamestnanosť,
- schválila postup vykonávania navrhnutých opatrení v rámci každej priority členskými štátmi, Komisiou a sociálnymi partnermi, a zároveň zohľadnila osobitnú situáciu každého členského štátu,
- schválila návrhy Komisie pre lepšie využívanie finančných prostriedkov Spoločenstva v reakcii na krízu,
- vyzvala účastníkov tripartitného sociálneho samitu, ktorý predchádza každému jarnému zasadnutiu Európskej rady, aby prediskutovali a monitorovali pokrok dosiahnutý prostredníctvom prijatia a vykonávania priorit a opatrení týkajúcich sa spoločného záväzku,
- zohľadnila návrh Komisie monitorovať v spolupráci s členskými štátmi a sociálnymi partnermi EÚ plnenie spoločného záväzku EÚ a podala na jarnom zasadnutí Európskej rady 2010 správu o dosiahnutom pokroku a o jeho účinkoch na program Únie po roku 2010.

Prílohy:

1. Nedávne opatrenia v oblasti zamestnanosti, ktoré prijali členské štáty
2. Podpora dočasnej krátkodobej práce
3. Lepšie využívanie ESF